Untitled Document

Angie Kleijn

Baviaanspoort is vandag ‘n tronk noord-oos van Pretoria op die ou Zambeziweg. Toentertyd was dit ‘n p

Die Smuts-regering het net ná die uitbreek van dié oorlog, aan die begin van September 1939, die Uni

Wanneer daar genoeg Duitsers bymekaar was, is hulle na die unie se interneringskampe, Andalus

Georg Hofmann as jong man

Georg

In Januarie 2009 het *Die Bronberger* vertel van die 95-jarige oom Hoffie van Shere se sewe

Twintig van die 2 000 mense wat saam met Georg opgesluit was, het in dié tyd selfmoord gepleeg

Georg het in die kamp se blaas- en simfonie-orkes gespeel, begin skilder en het met ‘n knipmes o

Kunstenaar Otto Schröder in 1939

Kunstenaar

Een van die geïnterneerdes wat in Baviaanspoort beland het was die kunstenaar Otto Edward He

Otto het voltyds aan sy kuns begin werk en, omdat hy Engels magtig was, kon hy ‘n groep private

By dié kamp het hy dadelik begin om kunsstudente te werf en hy het ook sketse van sy mede-geïr

Georg Hofmann se foto van die interneringskamp se blaasorkes

Robey

Sidney Robey Leibbrandt, 1913–1966, was seker een van Baviaanspoort se bekendste politieke

In sy boek, 'Geen Genade', skryf Robey: "As ek 'n digter was, sou ek Baviaanspoort in liriese taal besk

Die kampbestuurder het volgehou dat Baviaanspoort nie 'n gevangenis is nie, maar 'n hervormings

Robey het op 12 Junie 1947 gedreig dat hy op 'n hongerstaking sou gaan as hy nie saam met die

HS van Blerk en Julian Visser was ter dood veroordeel
Bron: Agter Tralies en Doringdraad

“Vir so ’n dwase onderneming was ek beslis nie te vinde nie,” skryf Robey. “In Baviaanspoort was ek in

Op inisiatief van die politieke gevangenes in Baviaanspoort is ’n maandblad getiteld ‘Bôgom’ in die

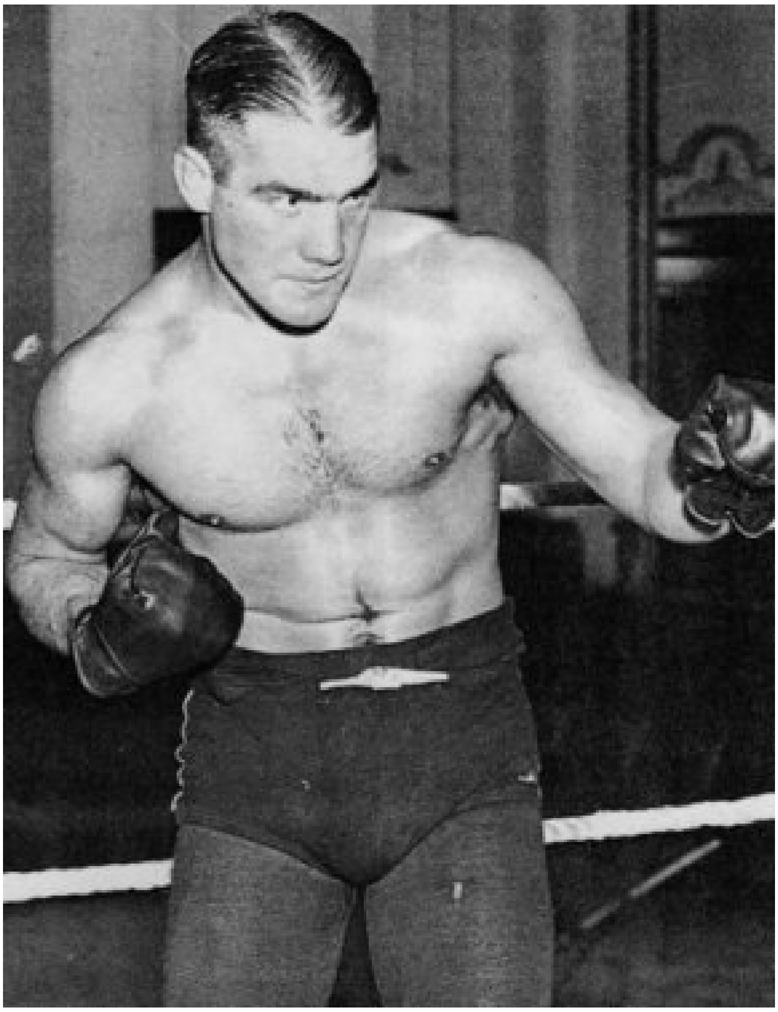

Robey Leibbrandt, die Springbok-bokser
Foto: Wikipedia

Stormjaers

Hendrik van Blerk en Julian Visser was Stormjaers, die Ossewabrandwag se aktivistiese vleuel. H

In die Tweede Wêreldoorlog was Hendrik en Julian betrokke by die opblaas van ’n poskantoor in B

Ná 28 dae in die dodesel is die vonnis na lewenslange gevangenisstraf versag, effektief vir 20 jaar.

In ‘n hoofstuk genaamd ‘Baviaanspoort’ in die boek ‘Agter tralies en doringdraad’ skryf dié twee as
JD Visser en HS van Blerk dat daar op 2 Junie 1947 besluit is om die politieke gevangenes vanaf

Die gevangenes was Barnie Basson, Oom Roelf Botha, WW Botha, FA Fourie, GJ Kotze, CF Kriel
Later in dieselfde jaar is hulle geledere deur dr Eric Holm en JA Strauss en Roby Leibbrandt aan

Dr JFJ van Rensburg, vriend en helper van vervolgdes, politieke gevangenes, geïnterneerdes en hulle afhanklikes
Bron: Agter Tralies en Doringdraad

Aankoms

Hendrik en Julian skryf dat die kamp nog in 'n ongeorganiseerde toestand was met hulle aankom

Die bestuurder het hulle in die menasie toegespreek en 'n paar voorlopige reëls aangekondig. Hy
Hulle het gevoel dat 'n heel ander gees geopenbaar is as dié waaraan hulle in Sentrale Gevange

Daar was selfs ’n vermaaklikheidskomitee, wat binne ‘n jaar drie konserte gereël het. Een daarvan

Met dié tekening op poskaarte het gevangenes aan familie en vriende die geheim geopenbaar waarheen hulle verhuis

Bron: Agter Tralies en Doringdraad

Daar was weinig politieke gevangenes wat nie die kans gehad het om voltyds by te dra tot Baviaan

Die 12 huise se bewoners het elk ‘n monitor gekies en die bestuurder het uit dié 12 ‘n hoofmonitor

Die hoofmonitor moes toestemming gee wanneer mense oor en weer wou trek en hy het die kamp

Inspeksie op die binneterrein van die Sentrale Gevangenis
Bron: Agter Tralies en Doringdraad

Klere

Toe die ‘verpleegdes’ by Baviaanspoort aangeland het, was daar geen klerevoorraad nie en geen

Die hospitaal het nie ‘n noodhulpuitrusting gehad nie en ook geen bewaarder nie, wat beteken het

Verpleegdes moes ook die sport reël en die biblioteek opbou. Die biblioteek is met 200 geskeurde

Op hulle inisiatief is verskeie instansies genader om boeke te skenk en binne ‘n jaar het die bibliot

Dit het egter nooit gebeur nie en die boeke staan glo steeds op Baviaanspoort se biblioteekrakke.

‘n Koevert uit 1941 wys aan die voorkant ‘n rooi sensor-plakker wat sê: Krygsgevangene, Baviaans
Bron: chrisrainey.com

Takhare

Hendrik en Julian skryf dat die eerste sportvergadering die tweede aand nadat die politieke gevan

Daar is besluit om tennis, ringtennis, ligasokker en jukskei te speel en aansoeke om sporttoerusting is

Namate die tyd gevorder het, is besef dat die eerste indeling van verpleegdes in die kamp onprakt

‘n KDF Sokker-uitdaging medalje en sertifikaat van 1942 uit die Duitse interneringskamp, Baviaans
Bron: www.kpemig.de

Ringtennis het 12 ligaspanne opgelewer en jukskei het met agt spanne aan ‘n kant gespog.

Daar was glo ‘n baie suksesvolle atletiekdag op die eerste Nuwejaarsdag.

Robey Leibbrandt skryf dat hy kort ná sy aankoms in die kamp dit so bewerkstellig het dat hy tot v

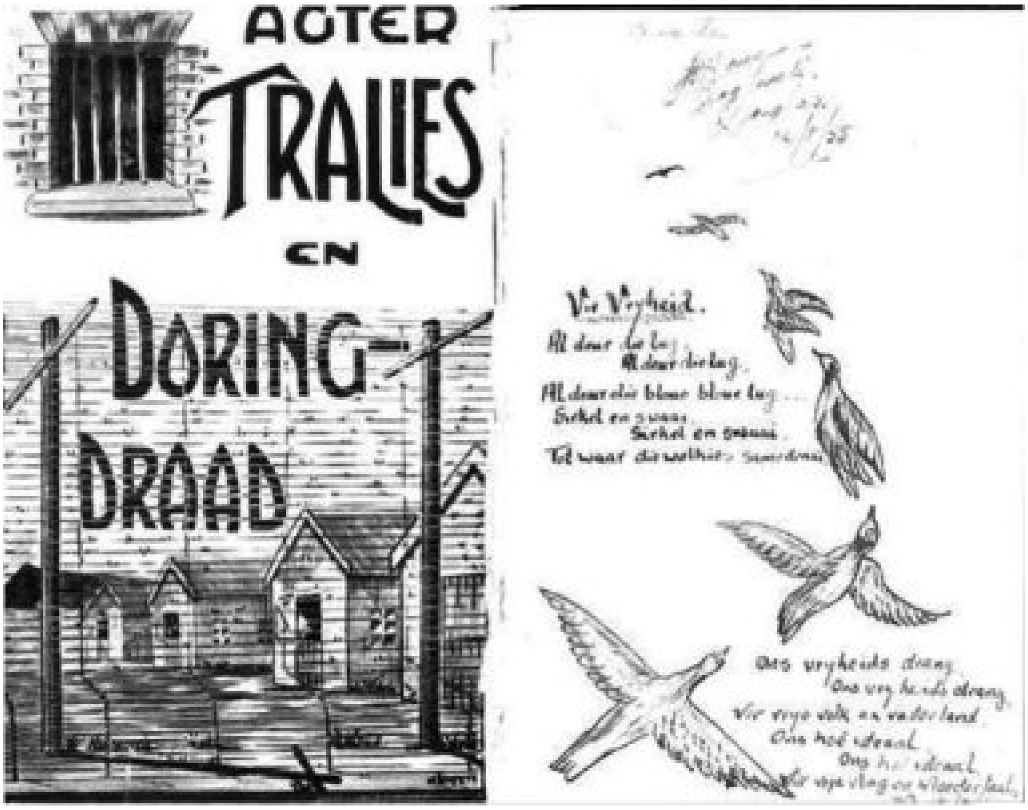

‘Agter tralies en doringdraad’

Kos

Hendrik en Julian skryf dat daar groot ontevredenheid oor die kos was. Hulle het besef dat die ko

Die plan wat hulle gemaak het, was om op ‘n kwasie-hongerstaking te gaan. Een aand het hulle ge

Die bestuurder het gou opgedaag en was glo vatbaar vir wenke. Die kampgangers se voedselrant

Die ‘ritus’ van komberse opvou
Bron: Agter Tralies en Doringdraad

Studie

Studie is op Baviaanspoort aangemoedig. Dié wat studeer het, kon hulle ligte tot 11 uur die aand laat l

Hendrik en Julian skryf dat studie egter nie so maklik soos in ‘n tronk was nie omdat hulle nie in se

Soms het verpleegdes ontsnap, maar dit was glo glad nie ‘n kordaatstuk nie. So ‘n mens het sy ma

Daar was meer besoeke van geliefdes en in die besoekkamer kon meeste van die getroude politie

Van die politieke gevangenes toe hulle nog in Sentrale Gevangenis agter tralies was
Bron: Agter Tralies en Doringdraad

Vrylating

Die Tweede Wêreldoorlog is op 2 September 1945 verby, maar baie van die Duitse geïnterneerd

Ses van die politieke gevangenes is op 12 Junie 1948 ontslaan ná die bewindsaanvaarding van 'n
24 Desember 1948.

In sy boek, 'Geen Genade', skryf Robey Leibbrandt: "Die oggend van ons vrylating was daar groo

Met 'n hele stoet motors is die politieke gevangenes na Pretoria vergesel waar talle verslaggewers

Generaalskap Reël Ontvangs Vir ‚Peetseun’

Hfkomdt. Jim Mostert Oorlede

Hf-komdt. Vale Ferreira

Hier is berig oor ‘n funksie, gereël deur generaal Du Toit, met die doel om Hendrik van Blerk en Ju

Gepubliseer in die OB, Woensdag 14 Julie 1948